

Seksjon for grønn omstilling KLD
v/saksbehandler

Deres ref.:

Vår ref. (saksnr.):
24/722 - 1

Saksbeh.:
Margrethe Lunder,

Dato:
03.05.2024

Innspill til Enovas styringsavtale

Vi viser til invitasjon til innspillsmøte om Enovas styringsavtale med mulighet til å sende skriftlig innspill. Her følger innspill fra Klimaetaten i Oslo kommune, som kan oppsummeres som følger:

- Enova bør brukes til utrulling av klimateknologi for å nå målene i Parisavtalen.
- Forutsigbarhet rundt støtteordningene og varighet er avgjørende.
- Enovas styringsavtale bør inkludere målindikatorer som synliggjør Enovas bidrag til Norges klimamål.
- Enovas mandat bør inneholde målindikatorer på energi knyttet opp mot energieffektiviseringsmålet (10 TWh) og solenergimålet (8TWh). I tillegg bør det utvikles relevante KPIer for å måle Enovas innsats i å bidra til mer energifleksibilitet (målt i MW).
- Enova bør bidra til en storstilt energieffektivisering av bygningsmassen gjennom også å støtte energiltak i form av moden teknologi.

Enova bør brukes til utrulling av klimateknologi for å nå målene i Parisavtalen

Oslo kommune mener at den nye styringsavtalen i større grad enn i dag bør vektlegge at Enova skal bidra til utrulling av løsninger og teknologier som vil bidra til å nå delmål 1 i enkelte sektorer. Enova bør da få årlige indikatorer knyttet til dette delmålet. Innsatsen for å nå målene bør være transparent og mulig å forstå og følge med på for allmennheten.

Flere kommuner og fylkeskommuner i Norge har tilskuddsordninger for utrulling av klimateknologi. Norge som helhet har per i dag ingen ordninger for dette. Næringslivet og befolkningen i Norge er dermed prisgitt at de bor eller arbeider i en kommune som har midler til og prioriterer å gi tilskudd til klimatiltak som er markedsmodne. For at Norge skal nå sine

klimamål, må befolkningen og næringslivet i hele Norge få muligheten til å bli med på omstillingen. Bruk av Enova som et verktøy vil bidra til dette.

Det er kort tid til Norge skal ha kuttet sine utslipp med 55 % i tråd med Parisavtalen. Enovas ordninger bør i større grad rettes mot å bidra til at Norge når dette målet og det bør være tydelig hva Enova har ansvar for. I dag har Enova måltall for utslippsreduksjoner for ikke-kvotepliktig utslipp målt som besparelse i fossilt brensel fra de prosjektene de støtter. Dette er en tydelig og målbar indikator, men gir ikke Enova et tydelig nok ansvar for deres bidrag inn mot nasjonal måloppnåelse. Klimaetaten mener det kan være hensiktsmessig at Enova istedenfor får et større ansvar for den teknologiske utviklingen og utrulling, og videre måloppnåelse i enkelte segmenter hvor det er åpenbart/fornuftig at investeringsstøtte er avgjørende for utslippskutt. Dette gjelder for eksempel målet om at alle nye tunge lastebiler skal være nullutslipp eller biogass i 2030. Se nærmere omtale av dette under avsnittet om tungtransport.

Forutsigbarhet rundt støtteordningene og varighet er avgjørende

De siste årene har vi sett flere eksempler på at Enova avslutter ordninger når, eller før, massene tar teknologien i bruk, eller at ordningene endres, slik som avslutningen av Enovas tilskudd til kjøp av elvarebiler og endringen i støtteordningen til bygg- og anleggsmaskiner. Forutsigbarhet kan gis gjennom at det oppgis en varighet for ordningen eller at tidshorizonten for ordningene i større grad knyttes opp mot mål som skal nås. At ordningene kan avvikles med kun et par ukers varsel, hindrer utslippskutt og sår tvil om statens virkemidler.

I klimaomstillingen ser vi ofte at det er de store selskapene som tar den økonomiske risikoen først. Mange mindre bedrifter opplever liten forutsigbarhet rundt støtteordninger når de skal planlegge for investeringer i klimaløsninger frem i tid. For eksempel vil en stor aktør med en stor kjøretøyflåte kunne ta en større risiko og potensielt presse støttesatsen ned for å vinne der det er konkurransebaserte ordninger. For at små og mellomstore bedrifter, som ikke har de samme økonomiske musklene som store bedrifter og konsern kan ha, også skal kunne ta del i omstillingen, oppfordrer vi KLD til å instruere Enova til å utnytte handlingsrommet innenfor statsstøttereguleringen. Skal Enova operere i tråd med sitt formål om å bidra til omstillingen til lavutslippssamfunnet, må de også være et virkemiddel for de mange små aktørene som ikke er først ut i omstillingen.

Tungtransport

I 2023 publiserte Riksrevisjonen en rapport om Enovas bidrag til teknologi- og markedsutvikling av lav- og nullutslippsløsninger. I rapporten vurderer Riksrevisjonen at Enovas daværende støtteordning for kjøp av tunge elektriske kjøretøy i større grad kunne bidratt til markedsintroduksjon hvis den hadde vært innrettet annerledes. Enova har nå endret sin ordning for kjøp av tunge nullutslippskjøretøy. Mange opplever den nye ordningen som mindre forutsigbar og at det er vanskelig å kunne planlegge investeringer, da bedriftene ikke kan vite hvor vidt og hvor mye av merkostnaden de vil få dekket.

I budsjettforliket for 2024 økte bevilgningen til Enova med 285 millioner kroner for å styrke støtteordningene for tunge nullutslippskjøretøy, med sikte på en økning i nullutslippsandelen i nybilsalget fra 10 til 20 prosent i 2024, samt bidra til det langsiktige målet om at hele nybilsalget for tunge kjøretøy skal være nullutslipp eller biogass i 2030. Her er intensjonen at Enova skal bidra til en raskere utrulling av nullutslippslastebiler. Enovas mandat må derfor ikke komme til hinder for at dette skal skje.

Enova bør få et tydelig ansvar for at målet oppnås, ved å få «andel elektriske/biogass lastebiler i nybilsalget» som målordikator inn i ny avtale. Her vil Enova være godt posisjonert for å tydeliggjøre overfor nasjonale myndigheter hvor mye midler kan være nødvendig, og implikasjoner for nødvendig støttenivå og utbetalinger, hvis staten ikke bruker andre virkemidler som økt CO₂-avgift eller innfører engangsavgift for lastebiler. Et slikt ansvar for utrulling i enkelte segmenter vil gjøre Enovas rolle inn mot de nasjonale klimamålene mer tydelig og målbar.

Energi

Ny avtale bør videreføre og forsterke Enovas rolle i å bidra til at energisystemet er rigget for omstillingen til nullutslippssamfunnet. Kapasitet i strømmnett og knapphet på kraft til klimaomstillingen vil kunne bli en barriere for gjennomføring av klimatiltak. Enova bør gjennom den nye styringsavtalen få en målordikator knyttet til energi. Enova bør måles på KPIer som er knyttet opp mot energieffektiviseringsmålet (10 TWh) og solenergimålet (8TWh). I tillegg bør det utvikles relevante KPIer for å måle Enovas innsats i å bidra til mer energifleksibilitet (målt i MW).

Å støtte energieffektiviseringstiltak vil dempe behovet for utbygging av mer kraft og nettkapasitet. NVE påpeker i sin utredning av et strømsparemål på 10 TWh at mange av energieffektiviseringstiltakene er kostbare på kort sikt og flere barrierer forhindrer de nødvendige investeringene. Enova bør i større grad få et tydeligere mandat til å stimulere til energieffektivisering som blant annet innebærer å støtte mer moden teknologi, slik som konvertering til vannbåren varme og energieffektivisering av bygningsmassen, og øke rammene for støtte. Styringsavtalen bør tydeliggjøre Enovas rolle i å bidra til bedre utnyttelse av strømmettet gjennom støtteordninger til piloter innenfor fleksibilitet og utrulling av fleksibilitetsløsninger.

I nåværende avtale står det at "Enova skal ha et landsdekkende tilbud av informasjons- og rådgivningstjenester" og at "Enova skal ivareta driften og utviklingen av energimerkeordningen og ordningen for energivurdering av tekniske anlegg". Ny avtale bør videreføre disse føringene, men også se disse føringene i sammenheng. Klimaetaten mener Enova bør ha en rådgivende rolle overfor boligeiere rundt energitiltak, og at her bør det utvikles verktøy for enkel energianalyse av boliger basert på bygningens energimerke og data om energibruk fra Elhub, slik som utskiftning av vinduer, dører, klimakropp og produksjon av energi. Verktøyet bør være fleksibelt, slik at kommuner kan velge å legge til flere kartlag, som kart med solinnstråling, berggrunnskart og avstand til fjernvarmenett. Slike tilpasninger vil gi en bedre analyse av mulige energitiltak. I Norge er under en tredjedel av bygningsmassen energimerket. Enova bør ha ansvar for en større informasjonskampanje og støtteordninger for energimerking av bygg. Et slikt Enova-utviklet

energitiltaksverktøy som beskrevet ovenfor vil kunne gjøre det enklere å energimerke bygningsmassen.

Bygg og anlegg

Norge er langt fremme når det gjelder elektrifisering av maskiner til bygg og anlegg, særlig på grunn av kommunale krav. Innenfor bygg og anlegg er tilskudd til konvertering av maskiner et eksempel der Enova kan ta en rolle for utslippskutt, selv om dette ikke er ny teknologiutvikling. Norge er importavhengige når det gjelder anleggsmaskiner, inkludert utstyr og deler til disse, og tilgjengeligheten av utslippsfrie anleggsmaskiner avhenger av at det fins en global etterspørsel etter disse løsningene. Konvertering av maskiner er derfor nødvendig dersom Norge skal nå sine utslippsmål.

Med vennlig hilsen

Heidi Sørensen

Direktør

Audun Garberg

fagsjef

Mottakere:

Seksjon for grønn omstilling KLD

v/saksbehandler